

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. sausio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Imigracijos politika – Direktyva 2003/109/EB – 9 straipsnio 1 dalies c punktas – Trečiosios šalies piliečio turimo ilgalaikio gyventojų statuso praradimas – Nebuvimas Europos Sąjungos teritorijoje dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpiu – Šio nebuvimo laikotarpio nutraukimas – Nereguliarus trumpalaikis buvimas Sąjungos teritorijoje“

Byloje C-432/20

dėl *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas, Austrija) 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugsėjo 14 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ZK,

dalyvaujant

Landeshauptmann von Wien,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuri sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einanti antrosios kolegijos pirmininkė A. Prechal (pranešėja), teisėjai J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi ir N. Wahl,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. liepos 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- ZK, atstovaujamo *Rechtsanwalt* E. Drabek,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir C. Schweda,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir H. Leupold,

susipažinęs su 2021 m. spalio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 9 straipsnio 1 dalies c punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZK ir *Landeshauptmann von Wien* (Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovas, Austrija) ginčą dėl pastarojo atsisakymo pratęsti pirmojo ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/109

- 3 Direktyvos 2003/109 2, 4, 6, 10 ir 12 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(2) Europos Vadovų Taryba savo specialiajame susitikime Tamperėje 1999 m. spalio 15 ir 16 d. pareiškė, kad trečiųjų šalių piliečių juridinis statusas turėtų būti derinamas su valstybių narių piliečių statusu, ir kad tam tikrą laikotarpį, kurį reikėtų nustatyti, valstybėje narėje teisėtai gyvenančiam ir turinčiam ilgalaikio gyventojų leidimą toje valstybėje narėje asmeniui būtų suteiktos tam tikros vienodos teisės, kurios kaip galima labiau atitinka Europos Sąjungos piliečių turimas teises.
- <...>
- (4) Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija yra esminis elementas skatinant ekonominę ir socialinę sanglaudą, kurią [EB] Sutartis nurodo pagrindiniu [Europos] Bendrijos tikslu.
- <...>
- (6) Pagrindinis kriterijus, kad būtų suteiktas ilgalaikio gyventojų statusas turi būti gyvenimo valstybės narės teritorijoje trukmė. Gyvenama turi būti teisėtai ir nuolat, kad būtų galima parodyti, jog žmogus įsitvirtino toje šalyje. Reikėtų numatyti prielaidas tam tikram lankstumui, kas leistų atsižvelgti į tokias aplinkybes, dėl kurių asmeniui gali tekti laikinai išvykti iš tos teritorijos.

<...>

- (10) Turi būti priimtos taisyklės, nustatančios pareiškimų ilgalaikio gyventojų statusui gauti nagrinėjimo darbo tvarką. Ši tvarka turi būti veiksminga ir lengvai taikoma, ji turi atsižvelgti į įprastinių valstybių narių administracijos institucijų darbo krūvį, ji taip pat turi būti skaidri ir teisinga, siekiant suteikti pakankamą teisinį aiškumą su ja susijusiems asmenims. Ji neturi būti kliudymo naudotis teise apsigyventi priemone.

<...>

- (12) Norint sukurti autentišką dokumentą [nustatyti tinkamą priemonę] dėl ilgalaikių gyventojų integracijos į tą visuomenę, kurioje jie gyvena, su ilgalaikiais gyventojais įvairiausiais ekonominiais ir socialiniais klausimais turi būti elgiamasi šioje direktyvoje atitinkamomis nustatytomis sąlygomis lygiai taip pat, kaip ir su valstybės narės piliečiais.“

4 Minėtos direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

- a) sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojų statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą, bei su tokiu statusu susijusias teises; ir
- b) ilgalaikio gyventojų statusą turinčių trečiųjų šalių piliečių apsigyvenimo sąlygas kitoje valstybėje narėje, nei toje, kuri suteikė tokį statusą.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnio „Sąvokos“ b punkte nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

- b) „ilgalaikis gyventojas“ – bet kuris trečiosios šalies pilietis, turintis ilgalaikio gyventojų statusą, kaip nustatyta 4–7 straipsniuose;

<...>“

6 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje „Buvimo trukmė“ nurodyta:

„1. Valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojų statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje.

<...>

3. Buvimo už valstybės narės teritorijos laikas nepertraukia šio straipsnio 1 dalyje nurodyto laikotarpio ir įskaičiuojamas į jį, jei tokia išvyka netrunka ilgiau nei šešis mėnesius iš eilės ir iš viso per straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį nesudaro daugiau kaip 10 mėnesių.

<...>“

- 7 Direktyvos 2003/109 7 straipsnio „Ilgalaikio gyventojų statuso įgijimas“ 1 dalyje nurodyta:
- „Norėdamas gauti ilgalaikio gyventojų statusą, trečiosios šalies pilietis pateikia pareiškimą tos valstybės narės, kurioje jis gyvena, kompetentingoms institucijoms. <...>“
- 8 Šios direktyvos 8 straipsnyje „Ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi [ES]“ numatyta:
- „1. Ilgalaikio gyventojų statusas yra nuolatinis, atsižvelgiant į 9 straipsnį.
2. Valstybės narės ilgalaikiams gyventojams išduoda ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi [ES]. Leidimas galioja ne mažiau nei penkerius metus; pasibaigus galiojimo laikui, jis, jei to reikalaujama, pateikus pareiškimą, automatiškai pratęsiamas.
- <...>“
- 9 Šios direktyvos 9 straipsnyje „Statuso panaikinimas arba praradimas“ nustatyta:
- „1. Ilgalaikiai gyventojai praranda teisę į ilgalaikio gyventojų statusą tais atvejais, kai:
- <...>
- c) praleista ilgiau nei 12 mėnesių iš eilės išvykus iš [Sąjungos] teritorijos.
2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies c punkto, valstybės narės gali nustatyti, kad prabuvus išvykoje ilgiau nei 12 mėnesių iš eilės arba dėl ypatingų arba išskirtinių priežasčių ilgalaikio gyventojų statusas nėra panaikinamas arba prarandamas.
- <...>
5. Šio straipsnio 1 dalies c punkte ir straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, statusą suteikusi valstybė narė taiko palengvintą ilgalaikio gyventojų statuso atstatymo tvarką. <...>“
- 10 Direktyvos 2003/109 11 straipsnyje „Vienodas požiūris“ įtvirtinta:
- „1. Ilgamečiai [ilgalaikiai] gyventojai kaip ir tos šalies piliečiai vienodai turi teisę:
- <...>
- b) į švietimą ir profesinį mokymą, taip pat gauti stipendijas pagal nacionalinės teisės nuostatas;
- <...>
- d) į socialinę apsaugą, socialinę pagalbą ir socialinį saugumą, kaip numatyta nacionalinėje teisėje;
- e) gauti mokesčių nuolaidas;
- f) naudotis prekėmis ir paslaugomis, bei visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, taip pat būsto įsigijimo tvarka;

g) į asociacijų ir jungimosi į sąjungas bei stojimo į darbuotojus ar darbdavius atstovaujančias organizacijas ar į bet kurias kitas organizacijas, kurios nariai yra konkrečios profesijos atstovai, laisvę, taip pat į teisę naudotis visomis tokių organizacijų teikiamomis privilegijomis, nepažeidžiant nacionalinių nuostatų dėl viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo;

<...>

2. Kalbant apie straipsnio 1 dalies b, d, e, f ir g punktų nuostatas, atitinkama valstybė narė gali apsiriboti vienodo požiūrio taikymu tikrai tiems atvejams, kai ilgalaikio gyventojų, arba jo šeimos nario, kurio labui jis ar ji nori gauti išmokas, registruota arba įprastinė gyvenamoji vieta yra tos valstybės narės teritorijoje.

<...>“

Direktyva 2004/38/EB

- 11 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; ir klaidų ištaisymas – OL L 274, 2009, p. 47), 16 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Įgyta nuolatinio gyvenimo šalyje teisė gali būti prarasta tik išvykus iš priimančiosios valstybės narės ilgesniam kaip dveji metai iš eilės laikotarpiui.“

Austrijos teisė

- 12 Atitinkamos nacionalinės teisės nuostatos išdėstytos pagrindinei bylai taikomos redakcijos 2005 m. rugpjūčio 16 d. *Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz – NAG) (BGBl. I, 100/2005)* (Įsikūrimo ir gyvenimo šalyje įstatymas, toliau – NAG).

- 13 NAG 2 straipsnio 7 dalyje nustatyta:

„Trumpalaikis buvimas nacionalinėje teritorijoje ir užsienyje, ypač apsilankymo tikslais, nenutraukia gyvenimo arba įsikūrimo šalyje trukmės, kuri pagrindžia arba panaikina teisę į leidimą gyventi šalyje.
<...>“

- 14 NAG 20 straipsnio „Leidimų gyventi šalyje galiojimo trukmė“ 3 ir 4 dalyse numatyta:

„(3) Asmenys, turintys „ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES“ <...>, gyvena Austrijoje neterminuotai, tačiau šį leidimą gyventi šalyje atitinkančio dokumento galiojimo trukmė yra ribota. Šis dokumentas išduodamas penkeriems metams ir <...>, pateikus prašymą, atnaujinamas net ir pasibaigus jo galiojimui <...>

(4) Pagal šio straipsnio 3 dalį išduotas leidimas gyventi šalyje netenka galios tada, kai užsienietis ilgiau nei dvylika mėnesių iš eilės gyvena už [Europos ekonominės erdvės (EEE)] teritorijos ribų. Dėl ypatingų priežasčių, į kurias būtina atsižvelgti, pavyzdžiui, sunkios ligos, socialinių

įsipareigojimų arba į visuotinę karo prievolę ar alternatyvią civilinę prievolę panašių pareigų vykdymo, užsienietis už EEE teritorijos ribų gali gyventi iki 24 mėnesių, jei iš anksto apie tai informavo kompetentingą valdžios instituciją. Atsižvelgdama į teisėtą užsieniečio interesą, kompetentinga institucija, gavusi prašymą, konstatuoja, kad jo leidimas gyventi šalyje tebegalioja. Užsienietis turi įrodyti, kad gyvena EEE teritorijoje.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 15 2018 m. rugsėjo 6 d. Kazachstano pilietis ZK pateikė Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovo institucijai prašymą pratęsti jo ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES. Ši institucija 2019 m. liepos 9 d. sprendimu atmetė šį prašymą.
- 16 2019 m. rugpjūčio 12 d. ZK pareiškė skundą dėl šio sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nors neginčijama, jog pareiškėjas pagrindinėje byloje laikotarpiu nuo 2013 m. rugpjūčio mėn. iki 2018 m. rugpjūčio mėn. ir vėlesniu laikotarpiu niekada negyveno ne Sąjungos teritorijoje 12 mėnesių iš eilės arba ilgiau, taip pat neginčijama, kad per šį laikotarpį jis šioje teritorijoje gyveno tik kelias dienas per metus. Šią aplinkybę Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovas pripažino pateisinančia sprendimą atmeti pareiškėjo pagrindinėje byloje prašymą atnaujinti ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES.
- 18 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pareiškėjas pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pateikė Europos Komisijos teisėtos migracijos ekspertų grupės atliktą teisinę analizę, pagal kurią sąlyga dėl nebuvimo Sąjungos teritorijoje, numatyta Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkte, turi būti aiškinama siaurai, t. y. kad tik dėl fizinio išvykimo iš teritorijos dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpiu pagal šią nuostatą turi būti prarandamas ilgalaikio gyventojų statusas ir nesvarbu, ar konkrečiu laikotarpiu atitinkamas ilgalaikis gyventojas taip pat buvo fiziškai įsikūręs minėtoje teritorijoje arba turėjo joje įprastinę gyvenamąją vietą.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tokia analizė, kuriai jis linkęs pritarti, patvirtina pareiškėjo pagrindinėje byloje argumentus. Iš tiesų, pritarus šiems argumentams, net ir trumpalaikio arba tik kelių dienų per metus buvimo šalyje, kaip nagrinėjamo atveju, pakaktų, kad Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punktas nebūtų taikomas ir pareiškėjas pagrindinėje byloje išlaikytų savo ilgalaikio gyventojų statusą.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2003/109] 9 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad bet koks, net ir trumpas, fizinis trečiosios šalies piliečio, kuris yra ilgalaikis gyventojas, buvimas [Sąjungos] teritorijoje dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpiu užkerta kelią trečiosios šalies piliečio, kuris yra ilgalaikis gyventojas, statuso praradimui pagal šią nuostatą?

2. Jei į pirmąjį klausimą Teisingumo Teismas atsakytų neigiamai, kokie yra kokybiniai ir (arba) kiekybiniai buvimo [Sąjungos] teritorijoje dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpiu reikalavimai, užkertantys kelią trečiosios šalies piliečio, kuris yra ilgalaikis gyventojas, statuso praradimui? Ar buvimas [Sąjungos] teritorijoje dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpiu užkerta kelią trečiosios šalies piliečio, kuris yra ilgalaikis gyventojas, statuso praradimui tik tada, jei šiuo laikotarpiu atitinkamo trečiosios šalies piliečio įprastinė gyvenamoji vieta arba interesų vieta buvo [Sąjungos] teritorijoje?
3. Ar su [Direktyvos 2003/109] 9 straipsnio 1 dalies c punktu suderinama valstybių narių teisės sistemose nustatyta reglamentavimo tvarka, pagal kurią trečiosios šalies piliečio ilgalaikio gyventojas prarandamas tais atvejais, kai jis, nors dvylika mėnesių iš eilės ir gyveno [Sąjungos] teritorijoje, nei joje turėjo įprastinę gyvenamąją vietą, nei čia buvo jo interesų vieta?“

Procesas Teisingumo Teisme

21. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, pažymėdamas, be kita ko, kad pareiškėjas pagrindinėje byloje, jo sutuoktinė ir jų keturi nepilnamečiai vaikai paskutinį kartą apsigyveno Jungtinėje Karalystėje remdamiesi šios valstybės leidimais gyventi šalyje, galiojančiais kelerius metus. Tačiau pareiškėjas pagrindinėje byloje norėtų persikelti gyventi į Austriją kartu su jo šeimos nariais, kurie pas jį atvyktų susijungimo tikslu, o pagal galiojančius nacionalinės teisės aktus toks žingsnis reiškia, kad pirmiausia turi būti konstatuota, jog pareiškėjas pagrindinėje byloje dar turi teisę į ilgalaikio gyventojas statusą.
22. 2020 m. rugsėjo 28 d. Teisingumo Teismo trečioji kolegija, remdamasi teisėjos pranešėjos siūlymu ir išklausiusi generalinį advokatą, nusprendė atmesti šį prašymą, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepakankamai nurodė aplinkybes, leidžiančias nustatyti, kad reikia skubiai priimti sprendimą šioje byloje. Pavyzdžiui, šis teismas, be kita ko, nenurodė pavojaus, kad pareiškėjui pagrindinėje byloje ir jo šeimos nariams bus taikomos išsiuntimo iš Jungtinės Karalystės ar Austrijos priemonės ar kad jie atsidurtų tokioje situacijoje, kai kyla pavojus jų pagrindinėms teisėms, kaip antai teisei į šeimos gyvenimą.

Dėl prejudicinių klausimų

23. Savo trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad bet koks ilgalaikio gyventojas buvimas Sąjungos teritorijoje per dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpį, net jei toks buvimas per šį laikotarpį iš viso neviršija vos kelių dienų, yra pakankamas, kad šis gyventojas neprarastų teisės į ilgalaikio gyventojas statusą pagal šią nuostatą, ar, kita vertus, ši nuostata turi būti aiškinama kaip leidžianti valstybėms narėms, siekiant išvengti tokio praradimo, reikalauti, kad atitinkamas ilgalaikis gyventojas atitiktų papildomas sąlygas, pavyzdžiui, kad bent dalį atitinkamo dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpio jo įprastinė gyvenamoji vieta arba interesų centras būtų toje teritorijoje.
24. Pirmiausiai, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2003/109 4 straipsnio 1 dalį valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojas statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie pastaruosius penkerius metus teisėtai ir nuolat gyveno jos teritorijoje. Vis dėlto šio statuso įgijimas nėra savaiminis. Iš tiesų

pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį atitinkamas trečiosios šalies pilietis privalo šiuo tikslu pateikti prašymą tos valstybės narės, kurioje jis gyvena, kompetentingoms institucijoms, o prie prašymo turi būti pridedami dokumentai, įrodantys, kad jis atitinka minėtos direktyvos 4 ir 5 straipsniuose nustatytas sąlygas. Konkrečiai kalbant, pagal tos pačios direktyvos 5 straipsnio 1 dalies a punktą jis turi įrodyti, kad turi nuolatinių ir reguliariai gaunamų lėšų, kurių pakanka pačiam išsilaikyti ir išlaikyti savo šeimos narius nesinaudojant tos valstybės narės socialinės paramos sistema (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Y. Z. ir kt. (Sukčiavimas šeimos susijungimo atveju)*, C-557/17, EU:C:2019:203, 59 punktas).

- 25 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad pareiškėjas pagrindinėje byloje, įgijęs ilgalaikio gyventojų statusą ir Austrijoje jam išdavus ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES remiantis Direktyvos 2003/109 8 straipsnio 2 dalimi, laikotarpiu nuo 2013 m. rugpjūčio mėn. iki 2018 m. rugpjūčio mėn. tik kelias dienas per metus buvo Sąjungos teritorijoje. Būtent atsižvelgdamas į šią aplinkybę Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovas nusprendė, kad laikytina, jog jis šiuo laikotarpiu „[buvo išvykęs]“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies c punktą, nes dėl tokio išvykimo suinteresuotasis asmuo praranda teisę į ilgalaikio gyventojų statusą, todėl atsisakė pratęsti šį statusą patvirtinantį jo leidimą gyventi šalyje.
- 26 Taigi reikia išnagrinėti pastarosios nuostatos taikymo sąlygas, visų pirma sąlygą, susijusią su sąvoka „išvykimas“.
- 27 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punktą ilgalaikiai gyventojai praranda teisę į ilgalaikio gyventojų statusą, jeigu praleidžia 12 mėnesių iš eilės išvykę iš Sąjungos teritorijos.
- 28 Kadangi šioje nuostatoje nėra jokios nuorodos į valstybių narių nacionalinę teisę, joje pateikta „išvykimo“ sąvoka turi būti vertinama kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka ir aiškinama vienodai visoje Sąjungos teritorijoje, nepaisant valstybėse narėse jai teikiamos reikšmės ir atsižvelgiant į nurodytos nuostatos formuluotę ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *X (Ilgalaikiai gyventojai – Pastovūs, reguliarūs ir pakankami ištekliai)*, C-302/18, EU:C:2019:830, 26 punktą).
- 29 Pirma, dėl Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto formuluotės reikia pažymėti, kad daugelyje šios direktyvos kalbinių versijų šioje nuostatoje vartojamas terminas, lygiavertis terminui „išvykimas“. Šioje nuostatoje esanti sąvoka „išvykimas“, atsižvelgiant į įprastą šio žodžio reikšmę bendrinėje kalboje, reiškia atitinkamo ilgalaikio gyventojų fizinį „nebuvimą“ Sąjungos teritorijoje. Taigi ši sąvoka rodo, kad bet koks fizinis suinteresuotojo asmens buvimas šioje teritorijoje gali nutraukti tokį išvykimą.
- 30 Žinoma, kaip teigia Austrijos vyriausybė, grįsdama savo tos pačios nuostatos aiškinimą, pagal kurį reikia reikalauti, kad suinteresuotasis asmuo turėtų įprastinę gyvenamąją vietą arba savo interesų centrą Sąjungos teritorijoje, Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto versijose vokiečių ir nyderlandų kalbomis vietoj žodžio, reiškiančio „išvykimą“, vartojami atitinkamai žodžiai „aufgehalten“ ir „verblijven“. Taigi šios versijos grindžiamos gyvenimo ar buvimo Sąjungos teritorijoje faktu, todėl, priklausomai nuo konteksto, gali reikšti nuolatinį buvimą, o ne bet kokios trukmės fizinį buvimą.

- 31 Vis dėlto dėl tokio niuanso, viena vertus, neatmetama galimybė, kad šios sąvokos gali reikšti ir paprastą fizinį nebuvimą, ir, kita vertus, bet kuriuo atveju jį reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad šiose Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 2 dalies kalbinėse versijose taip pat vartojami terminai „Abwesenheit“ ir „afwezigheid“, kurie atitinka „nebuvimo“ sąvoką.
- 32 Antra, kalbant apie Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto kontekstą, reikia pažymėti, pirma, kad Direktyvos 2003/109 8 straipsnyje nustatyta, jog ilgalaikio gyventojų statusas yra nuolatinis, „atsižvelgiant į [šios direktyvos] 9 straipsnį“. Kadangi šio statuso nuolatinis pobūdis yra bendroji taisyklė, 9 straipsnis turi būti aiškinamas kaip išimtis, taigi siaurai (pagal analogiją dėl šios direktyvos 11 straipsnio 4 dalies žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *Land Oberösterreich (Büsto parama)*, C-94/20, EU:C:2021:477, 37 punktą). Dėl šio reikalavimo paneigiamas platus minėto 9 straipsnio aiškinimas, pagal kurį vien fizinio ilgalaikio gyventojų buvimo Sąjungos teritorijoje nepakanka, kad būtų nutrauktas jo nebuvimas šioje teritorijoje.
- 33 Be kita ko, iš Direktyvos 2003/109 4 straipsnio matyti, kad kai šia direktyva, remiantis šio sprendimo 29 punkte nurodytomis kalbinėmis versijomis, siekiama iš suinteresuotojo asmens reikalauti, kad jo buvimas atitinkamoje teritorijoje reikštų daugiau nei paprastą fizinį buvimą arba pasižymėtų tam tikru stabilumu, joje tai aiškiai nurodyta vartojant atitinkamas sąvokas. Pavyzdžiui, šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje minėtose kalbinėse versijose vartojamas žodis, atitinkantis žodį „pragyvenę“, ir patikslinama, kad pagal šią nuostatą suinteresuotasis asmuo turi būti penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenęs jos teritorijoje prieš pat paduodamas atitinkamą pareiškimą, išskyrus atvejus, kai asmuo išvyko iš šalies pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 3 dalį.
- 34 Tačiau tokių patikslinimų nėra Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkte, kuriame tik apibrėžiamas išvykimo iš Sąjungos teritorijos laikotarpis, dėl kurio prarandama teisė į ilgalaikio gyventojų statusą. Priešingai, nei tvirtina Austrijos vyriausybė, šioje nuostatoje, be kita ko, nenurodyta, jog tam, kad suinteresuotasis asmuo galėtų nutraukti šį nebuvimą, jo buvimas šioje teritorijoje turi trukti tam tikrą laiką arba pasižymėti tam tikru stabilumu, pavyzdžiui, kai suinteresuotasis asmuo turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba savo interesų centrą minėtoje teritorijoje. Be to, priešingai, nei teigia Komisija, minėtoje nuostatoje taip pat nenustatytos kitos sąlygos, susijusios su tokio buvimo trukme ar pobūdžiu, be kita ko, susijusios su „faktinio ir autentiško ryšio“ su pačia būtų suinteresuotojo asmens šeimos narių ar turto.
- 35 Taigi Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto konteksto nagrinėjimas patvirtina šios nuostatos sąvokų aiškinimą.
- 36 Galiausiai, trečia, kalbant apie Direktyva 2003/109 siekiamą tikslą, pirmiausia iš jos 2, 4, 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių matyti, kad ja siekiama užtikrinti trečiosios šalies piliečių, ilgai ir teisėtai gyvenančių valstybėse narėse, integraciją ir šiuo tikslu priartinti šių trečiosios šalies piliečių teises prie teisių, kuriomis naudojasi Sąjungos piliečiai, visų pirma įvairiose ekonominėse ir socialinėse srityse elgiantis su jais lygiai taip pat kaip ir su Sąjungos piliečiais (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Y. Z. ir kt. (Sukčiavimas šeimos susijungimo atveju)*, C-557/17, EU:C:2019:203, 63 punktas). Būtent tam, kad minėti trečiųjų šalių piliečiai galėtų pasinaudoti šioje direktyvoje numatytais teisėmis, jiems pagal jos 4 straipsnio 1 dalį suteikiamas ilgalaikio gyventojų statusas.
- 37 Toks tikslas patvirtina tokį Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto aiškinimą, pagal kurį šie trečiųjų šalių piliečiai, kurie dėl savo gyvenimo atitinkamos valstybės narės teritorijoje trukmės jau yra įrodę savo įsitvirtinimą šioje valstybėje narėje, iš esmės, kaip ir Sąjungos piliečiai,

gali laisvai persikelti ir gyventi, taip pat ir ilgesnį laiką, už Sąjungos teritorijos ribų, tačiau dėl to jie savaime nepraranda ilgalaikio gyventojų statuso, jei nėra išvykę iš tos teritorijos visą šioje nuostatoje nurodytą dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpį.

- 38 Antra, iš Direktyvos 2003/109 10 konstatuojamosios dalies matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė šio sprendimo 36 punkte nurodyto tikslo, suteikdamas atitinkamiems asmenims tinkamą teisinio saugumo lygį, atsižvelgiant į procedūrinės normas, reglamentuojančias prašymo suteikti šį statusą nagrinėjimą. Todėl teisinio saugumo principui teikiama svarba įgyjant šį statusą būtinai turi būti taikoma ir jo praradimui, nes praradus šį statusą jis tampa negaliojantis, kaip patvirtinta Direktyvos 2003/109 parengiamuosiuose darbuose, kur pabrėžta, kad „ilgalaikio gyventojų statusas turi užtikrinti jo turėtojui maksimalų teisinį saugumą“, o „priežastys, pateisinančios jo panaikinimą, [turi būti] išsamiai išvardytos ir suformuluotos“ (žr. pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (COM(2001) 127 galutinis).
- 39 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal teisinio saugumo principą, kuris yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, reikalaujama, be kita ko, kad teisės normos būtų aiškios, tikslios ir nuspėjamo poveikio (2019 m. vasario 13 d. Sprendimo *Human Operator*, C-434/17, EU:C:2019:112, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Taigi, aiškinant Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punktą taip, kad bet koks fizinis suinteresuotojo asmens buvimas Sąjungos teritorijoje gali nutraukti jo nebuvimą, dėl ko jis išvengtų savo, kaip ilgalaikio gyventojų, statuso praradimo pagal šią nuostatą, šio statuso išsaugojimas priklauso nuo aiškaus, tikslaus ir nuspėjamo kriterijaus, susijusio su paprastu objektyviu įvykiu, todėl toks aiškinimas labiausiai atitinka tinkamą teisinio saugumo lygį atitinkamiems asmenims.
- 41 Trečia, konkrečiau kalbant apie šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies c punkto tikslą, reikia konstatuoti, kad šia nuostata siekiama išvengti to, kad ilgalaikio gyventojų statuso netektų ir su juo susijusiomis teisėmis nebesinaudotų trečiųjų šalių piliečiai, esantys tokiose aplinkybėse, kuriomis šio statuso išsaugojimas nebebūtų naudingas siekiant šio sprendimo 36 punkte nurodyto tikslo.
- 42 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas dėl Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 4 dalies yra nusprendęs, kad ši nuostata susijusi su Sąjungos piliečio teisės nuolat gyventi šalyje praradimu dėl ilgesnio nei dveji metai iš eilės trukusio išvykimo iš priimančiosios valstybės narės ir kad tokia priemonė pateisinama tuo, kad po tokio išvykimo ryšys su priimančiąja valstybe nare nebėra tvirtas (2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Dias*, C-325/09, EU:C:2011:498, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 43 Nors direktyvos 2003/109 ir 2004/38 skiriasi viena nuo kitos savo reguliavimo dalykais ir tikslais, vis dėlto, kaip savo išvados 40–43 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, šių direktyvų nuostatos gali būti analizuojamos lyginant ir prireikus aiškinamos panašiai, o tai pagrįsta būtent Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto ir Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 4 dalies atveju, nes jie grindžiami ta pačia logika.
- 44 Darytina išvada, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 2 dalyje numatytą galimybę, šio straipsnio 1 dalies c punkte galiausiai numatyta, kad teisė į ilgalaikio gyventojų statusą prarandama tais atvejais, kai ryšys, kuris šios teisės turėtoją anksčiau siejo su Sąjungos teritorija, nebėra tvirtas. Pagal šią nuostatą taip yra tik išvykus iš šios teritorijos dvylika mėnesių iš eilės.

- 45 Todėl specifinis Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punkto tikslas patvirtina šios nuostatos aiškinimą, pagal kurį tam, kad būtų užkirstas kelias prarasti teisę į ilgalaikio gyventojų statusą, pakanka, kad atitinkamas asmuo per dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpį nuo išvykimo pradžios būtų Sąjungos teritorijoje, net jei toks buvimas truks tik kelias dienas.
- 46 Atsižvelgiant į tai, reikia skirti ilgalaikio gyventojų, kuris Sąjungos teritorijoje būna bent kelias dienas per metus ir todėl neišvyksta dvylikai mėnesių iš eilės, situaciją nuo situacijos, kai yra požymių, kad toks gyventojas piktnaudžiavo teise. Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra jokių duomenų, leidžiančių daryti išvadą, kad buvo piktnaudžiaujama teise.
- 47 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 1 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad bet koks ilgalaikio gyventojų buvimas Sąjungos teritorijoje per dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpį, net jei toks buvimas per šį laikotarpį iš viso neviršija vos kelių dienų, yra pakankamas, kad šis gyventojas neprarastų teisės į ilgalaikio gyventojų statusą pagal šią nuostatą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso 9 straipsnio 1 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad bet koks ilgalaikio gyventojų buvimas Europos Sąjungos teritorijoje per dvylikos mėnesių iš eilės laikotarpį, net jei toks buvimas per šį laikotarpį iš viso neviršija vos kelių dienų, yra pakankamas, kad šis gyventojas neprarastų teisės į ilgalaikio gyventojų statusą pagal šią nuostatą.

Parašai.